

Міністерство освіти і науки України

ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ

Інженерно будівельний інститут
Кафедра філософії, політології, психології та права

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ І ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

Освітній рівень	третій (освітньо-науковий)	
Програма навчання	обов'язкова	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	191	Архітектура та містобудування
Освітня програма	Освітньо-наукова програма «Архітектура та містобудування»	
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS (90 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції (30 годин)	
Індивідуальні та (або) групові завдання	-	
Форми семестрового контролю	іспит	

Викладач:

Кадієвська Ірина Аркадіївна, д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, політології, психології та права.

В процесі вивчення цієї дисципліни здобувачі вищої освіти **ЗНАЙОМЛЯТЬСЯ З ПРЕДМЕТОМ, ЕТАПАМИ ІСТОРІЇ І ФІЛОСОФІЇ НАУКИ, СТРУКТУРОЮ, МЕТОДОЛОГІЄЮ, ОСОБЛИВОСТЯМИ, ДИНАМІКОЮ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ, ТА ЗДОБУВАЮТЬ НАВИЧКИ ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДОЛОГІЇ НАУКИ В ІНЖЕНЕРНІЙ ПРАКТИЦІ.**

Наприклад: вміння вирішувати проблеми професійної та науково-дослідної діяльності використовуючи методологію наукового пізнання історії і філософії науки.

Передумовами для вивчення дисципліни є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами:

- Філософія;
- Філософія творчості.

Програмні результати навчання:

- ПРН2. Отримання новітньої професійної інформації через іноземні джерела; реферування і анотування необхідної літератури рідною та іноземною мовами; користування усним монологічним і діалогічним мовленням у рамках професійної і наукової тематики; виражати свої думки з певної проблеми, наводячи різноманітні аргументи
- ПРН4. Дотримуватись етико-деонтологічних засад (формування навичок колегіальності, моральних засад у здійсненні педагогічної та наукової роботи), системи загальнолюдських цінностей, методологічних норм наукового дослідження
- ПРН7. Здатність працювати з різними джерелами, розшукувати, обробляти, аналізувати і синтезувати отриману інформацію, відслідковувати найновіші досягнення у професійній сфері та знаходити наукові джерела, які мають відношення до сфери наукових інтересів здобувача.

а саме

знати:

- теоретичні положення філософії науки;
- історію взаємодії філософії і науки та роль філософії науки у сучасному житті;
- основні методи наукового пізнання;
- особливості природничого та гуманітарного знання, в тому числі у конкретних дисциплін і методик;
- сучасні теорії розвитку наукового знання;
- природу криз наук і необхідність прийняття нових парадигм у науковому знанні.
- наукову термінологію й вміти її вірно використовувати.

розуміти:

- причинно-наслідкові зв'язки різних форм науково-дослідницької діяльності;

володіти:

- методологією і методикою професійної, науково-дослідної діяльності;

вміти:

- використовувати історію і філософію наукового пізнання для професійної діяльності вченого;
- реконструювати пізнавальні методи, категоріальні схеми;
- працювати з науковими матеріалами у напрямку їх узагальнення і філософської інтерпретації;

- працювати з категоріальним апаратом філософії, а також будь-якої іншої галузі знання, доводячи їх до рангів дослідницьких інструментів.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва тем	Кількість годин			
		лекції	практичні	лабораторні	самостійна
1.	Історія і філософія науки. Коло її проблем, провідні функції та роль в суспільстві.	2	-	-	4
2.	Наукове знання та його особливості.	2	-	-	4
3.	Етапи становлення та розвитку науки.	2	-	-	4
4.	Багатоманіття форм пізнання. Знання та пізнання. Основні форми пізнання: побутове практичне, ігрове, міфологічне, художнє, наукове.	2	-	-	4
5.	Проблема пізнання в історії науки.	2	-	-	4
6.	Структура пізнавального процесу.	2	-	-	4
7.	Проблема істини в науці.	2	-	-	4
8.	Метод наукового пізнання.	2	-	-	4
9.	Особливості соціально-гуманітарного пізнання. Роль соціально-гуманітарних наук в процесі соціальних трансформацій	2	-	-	4
10.	Аксіологічні проблеми в науці. Ідеали науковості. Етика науки та відповідальність вченого.	2	-	-	4
11.	Свідомість. Генеза, структура та функції свідомості.	2	-	-	4
12.	Соціокультурна природа свідомості.	2	-	-	4
13.	Матерія. Структура організації матерії.	2	-	-	4
14.	Просторово-часова організація світу.	2	-	-	4
15.	Природа як об'єкт філософії науки.	2	-	-	4
	Всього	30	-	-	60

Критерії оцінювання та засоби діагностики

Мінімальний та максимальний рівень оцінювання щодо отримання «іспиту» за навчальною дисципліною «Історія і філософія науки» складає 60 балів і може бути досягнений наступними засобами оцінювання:

Засоби оцінювання	Мін.	Макс.
-------------------	------	-------

Вид контролю	Кількість у семестрі	кількість балів	кількість балів
Поточний контроль знань:		30	60
- усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо)	15	15	30
- письмовий контроль (стандартизовані тести)	2	15	30
Заохочувальні бали: - Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції - (+) 10 балів - Активність на заняттях - (+) 2 бали	за весь семестр	20	
Підсумковий контроль знань - іспит	1	30	40
Разом		60	100

Два рази за семестр проводяться експрес контроль знань – **стандартизовані тести** (20 тестових питань), наприклад:

1. Термін «філософія науки» був запропонований:

- 1) В. Гейзенбергом.
- 2) І. Лакатосом.
- 3) К. Є. Дьюрінг.
- 4) К. Р. Поппером.
- 5) Л. Клагесом.
- 6) М. Хайдеггером.
- 7) Т. Куном.

2. Сутність позитивістської концепції співвідношення філософії і науки була чітко виражена словами О. Конта:

- 1) «Поза філософії наука – ніщо».
- 2) «Наука - сама собі філософія».
- 3) «Наука без філософії – шлях до омани».
- 4) «Наука дає результати, філософія – безцінні результати».
- 5) «Філософія – цариця наук».
- 6) «Філософія панує, наука прислуговує».
- 7) «Філософствую, отже, пізнаю».

3. Французький математик, фізик, фізіолог і філософ Р. Декарт проголосив критерієм істини:

- 1) Гуманність.
- 2) Красу.
- 3) Логічну стрункість.
- 4) Загальноновизнаність.

- 5) Корисність.
- 6) Універсальність.
- 7) Ясність і виразність.

Перелік питань до іспиту з дисципліни «Історія і філософія науки»:

1. Зміст, метод та мета філософії.
2. Природа та зміст добра та зла.
3. Предмет і завдання курсу «Історія і філософія науки».
4. Моральний пафос філософії.
5. Добро та зло в релігійній та світській свідомості.
6. Становлення та основні етапи розвитку філософії науки.
7. Практичне значення філософії.
8. Діалектика добра та зла.
9. Поняття науки наука як вид пізнавальної діяльності; наука як система знань; наука як соціальний інститут.
10. Структура філософії.
11. Сутність морального, соціального та природного зла.
12. Філософія і наука. Філософські концепції науки.
13. Функції філософії.
14. Проблема боротьби добра зі злом. Ненасилля як закон.
15. Функції науки в соціальній системі.
16. Філософія та світогляд.
17. Наукова картина світу та її структура.
18. Пронаука Стародавнього світу: від міфу до логосу.
19. Міфологія та її роль у формуванні філософії.
20. Типологія наукової картини світу.
21. Пронаука Середньовіччя і Відродження.
22. Витоки філософії: міфологія та релігія.
23. Наукова картина світу і науковий світогляд.
24. Формування і розвиток класичної науки у Новий час.
25. Філософія та ідеологія.
26. Етичні проблеми сучасної науки.
27. Риси та критерії класичної науки.
28. Пізнання та процес навчання. Засоби кодування інформації.
29. Свобода досліджень і відповідальність вченого.
30. Некласична і постнекласична наука ХХ століття.
31. Формацийний та цивілізаційний підходи до суспільства.
32. Філософія про мету та сенс людського життя.
33. Проблема класифікації наук.
34. Проблема суспільного прогресу.
35. Науково-технічний прогрес та його соціальні наслідки.

36. Процеси диференціації й інтеграції наук.
37. Проблема суспільної закономірності.
38. Зближення ідеалів природничо-наукового та соціально-гуманітарного пізнання.
39. Специфіка наукового пізнання і його структура.
40. Специфіка філософського аналізу суспільства.
41. Роль філософії у формуванні наукових знань про суспільство.
42. Основні етапи наукового дослідження.
43. Значення пам'яті в процесах пізнання.
44. Проблема щастя.
45. Емпіричний та теоретичний рівні наукового пізнання.
46. Гносеологічні проблеми творчих здібностей.
47. Сутність темного та світлого світовідчуття.
48. Форми пізнавальної діяльності: проблема, факт, гіпотеза, теорія, закон.
49. Методи теоретичних досліджень.
50. Світогляд та його структура.
51. Специфіка, структура і зміст емпіричного пізнання.
52. Гносеологічні проблеми оцінки та розвитку інтелекту.
53. Становлення дисциплінарної структури соціально-гуманітарного знання.
54. Специфіка і структура теоретичного пізнання.
55. Мислення та мова.
56. Філософський плюралізм.
57. Науково-дослідна програма.
58. Глобальні проблеми сучасності.
59. Сутність свободи.
60. Поняття «парадигма» та її роль у науці.
61. Культура та цивілізація.
62. Проблема вільного вибору.
63. Аксиологічні проблеми в науці
64. Об'єкт, предмет і методи соціально-гуманітарних наук.
65. Свобода та відповідальність.
66. Ідеали і норми наукового дослідження.
67. Проблеми взаємодії природничо-наукового і гуманітарного знання у сучасному світі.
68. Історія розвитку уявлень про справедливість.
69. Етика науки та відповідальність вченого.
70. Методи емпіричних досліджень.
71. Соціокультурне значення морального почуття справедливості.
72. Поняття «метод», «методика», «методологія», «підхід».
73. Специфіка соціально-гуманітарного пізнання.
74. Соціальна структура суспільства.
75. Проблема класифікації наукових методів.

76. Особистість і суспільство.
77. Функції науки.
78. Методи емпіричного дослідження.
79. Проблема істини в філософії та науці.
80. Суспільство як відкрита система.
81. Експеримент як основний метод емпіричної науки. Види і функції експерименту.
82. Суб'єкт соціально-гуманітарного пізнання.
83. Суспільство: основи філософського аналізу.
84. Методи теоретичного пізнання.
85. Природа цінностей та їх роль в соціально-гуманітарному пізнанні.
86. Наукове знання та його структура.
87. Нові стратегії у вивченні складних систем. Синергетика і нелінійна динаміка.
88. Пізнання та його основні форми.
89. Людина, суспільство, природа.
90. Проблема істини та її критеріїв в сучасній філософії та науці.

Критерії підсумкової оцінки на підставі поточного контролю

Кількість балів за всі види навчальної діяльності	ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно / зараховано
82 – 89	B	добре / зараховано
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно / зараховано

Політика навчальної дисципліни:

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися «Кодексу академічної доброчесності Одеської державної академії будівництва та архітектури»: виявляти дисциплінованість, вихованість, доброзичливість, чесність, відповідальність. Конфліктні ситуації повинні відкрито обговорюватися в навчальних групах з викладачем, а при нерозв'язності конфлікту доводиться до співробітників відділу аспірантури, Групи сприяння академічній доброчесності Академії.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Інформаційне забезпечення

1. Основна література

2. Добронравова І. С. Філософія і методологія науки: підручник. Київ: Видавничо-поліграфічний центр. Київський університет, 2008. 223 с.
3. Історія філософії : підручник для вищої школи. – Х. : Прапор, 2003. 768 с., С. 744-756.
4. Кремінь В. Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції : підручник. Київ : Книга, 2005. 528 с., С. 258–280, 310–327.
5. Кадієвська І. А., Сазонов В. В. Історія і філософія науки : метод. вказівки. Одеса : ОДАБА, 2015. 59 с.
6. Філософія: підручник / за ред. О. П. Сидоренка. – Київ: Ф56 Знання, 2008. 891 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
7. Кремень В. Г., Ільїн В. В. Філософія: Логос, Софія, Розум: (підручник для студ. вищ. навч. закл.) / Кремень В. Г., Ільїн В. В. К.: Книга, 2006. – 432 с.

Додаткова література:

8. Гатальська С. М. Філософія культури: Навчальний посібник для студентів гуманітарних спеціальностей вищих навчальних закладів / С. М. Гатальська.– Київ: Либідь, 2005. – 328 с. 504 с.
9. Гегель Г. В. Ф. Основи філософії права, або природне право і державознавство / Г. Гегель; Пер. з нім. Р. Осадчука М. Кушніра. – Київ: Юніверс, 2000. – 336 с.
10. Гегель Ф. Г. В. Феноменологія духу - Phänomenologie des Geistes / Георг Вільгельм Фридрих Гегел ; Пер. з нім. П. Тарашук; Науков. ред. перекл. Ю. Кушаков. – Київ: Основи, 2004. – 548 с.
11. Гусев В. І. Західна філософія Нового часу. XVII–XVIII ст.: Підручник. – 2-ге вид., стереотип. – Київ: Либідь, 2000. – 368 с.
12. Декарт Рене. Метафізичні роздуми / Рене Декарт ; Пер. з франц. З. Борисюк, О. Жупанський. – Київ: Юніверс, 2000. – 304 с.
13. Декарт Рене. Міркування про метод, щоб правильно спрямовувати свій розум і відшкодувати істину в науках / Рене Декарт ; із французької переклав В. Андрушко, С. Гатальська. – Київ: ТанDEM, 2001. – 104 с.
14. Захара І. С. Академічна філософія України (17- полов. 18 ст.) / І. С. Захара .– Львів: Вид-во ЛНУ ім. Ів.Франка, 2000. – 240 с.

15. Ильин В. В., Машенцев А. В. Философия в схемах и комментариях: Учебное пособие. – СПб.: Питер, 2005. – 304 с.
16. Ільїн В. В. Апологія ірраціонального. Філософія для тебе. – Київ: Вид-во Європ. Ун-ту. – 2005. – 232 с.
17. Кант Іммануїл. Критика чистого розуму / Іммануїл Кант ; Пер. з нім. та примітки І. Бурковського; Передмова Анатолія Лоя. – Київ: Юніверс, 2000.
18. Кушаков Ю. В. Нариси з історії німецької філософії Нового часу: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 572 с.
19. Лозовой В. О. Філософія. Логіка. Етика. Естетика : підручник для студ. вищ. навч. закл. / В. О. Лозовой, С. М. Пазиніч, О. С. Пономорьов. – Х.: Право, 2009. 578 с.
20. Ніцше Ф. Так казав Заратустра. Жадання влади - Also sprach Zarathustra. Derwille zur macht / Фридрих Ніцше; Пер. з нім. А. Онишко, П.Таращук. – Київ: Основи, 2003. – 437 с.
21. Ніцше Фрідріх. По той бік добра і зла (Прелюдія до філософії майбутнього): Генеалогія моралі / Фрідріх Ніцше ; Пер. з нім. А. Онишко. – Львів: Літопис, 2002. – 288 с.
22. Платон. Держава / Платон . – Київ: Основи, 2000. – 355 с.
23. Семенюк Е. П. Філософія сучасної науки і техніки: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Едуард Семенюк, Володимир Мельник. – Львів: Світ, 2006. – 152 с.
24. Сковорода Г. С. Світ ловив мене, та не впіймав / Григорій Савич Сковорода. – Харків: Фоліо, 2006. – 607 с.
25. Сморгж Л. О. Філософія.: Нав. Посібник. Київ : Кондор, 2006. 416 с.
26. Україна: філософський спадок століть. Хроніка–200. Вип. 1. – Київ: ЦПФ, 2000. – 799 с.
27. Філософія природи : Монографія / КНУТШ; Філософськ. фак-т; Центр практичної філософії; Толстоухов А. В., Мелков Ю. О., Ягодзінський С. М., Коннов О. Ф. та ін.; Відп. ред. А. В. Толстоухов. – Київ: Парапан, 2006. – 208 с.
28. Філософія: підручник / за заг. ред. проф. М. І. Горлого, проф. В. Г. Кременя, проф. В. Н. Рибалка вид. друге перероблене та доповнене. Харків, «Консум» 2000. 671 с.